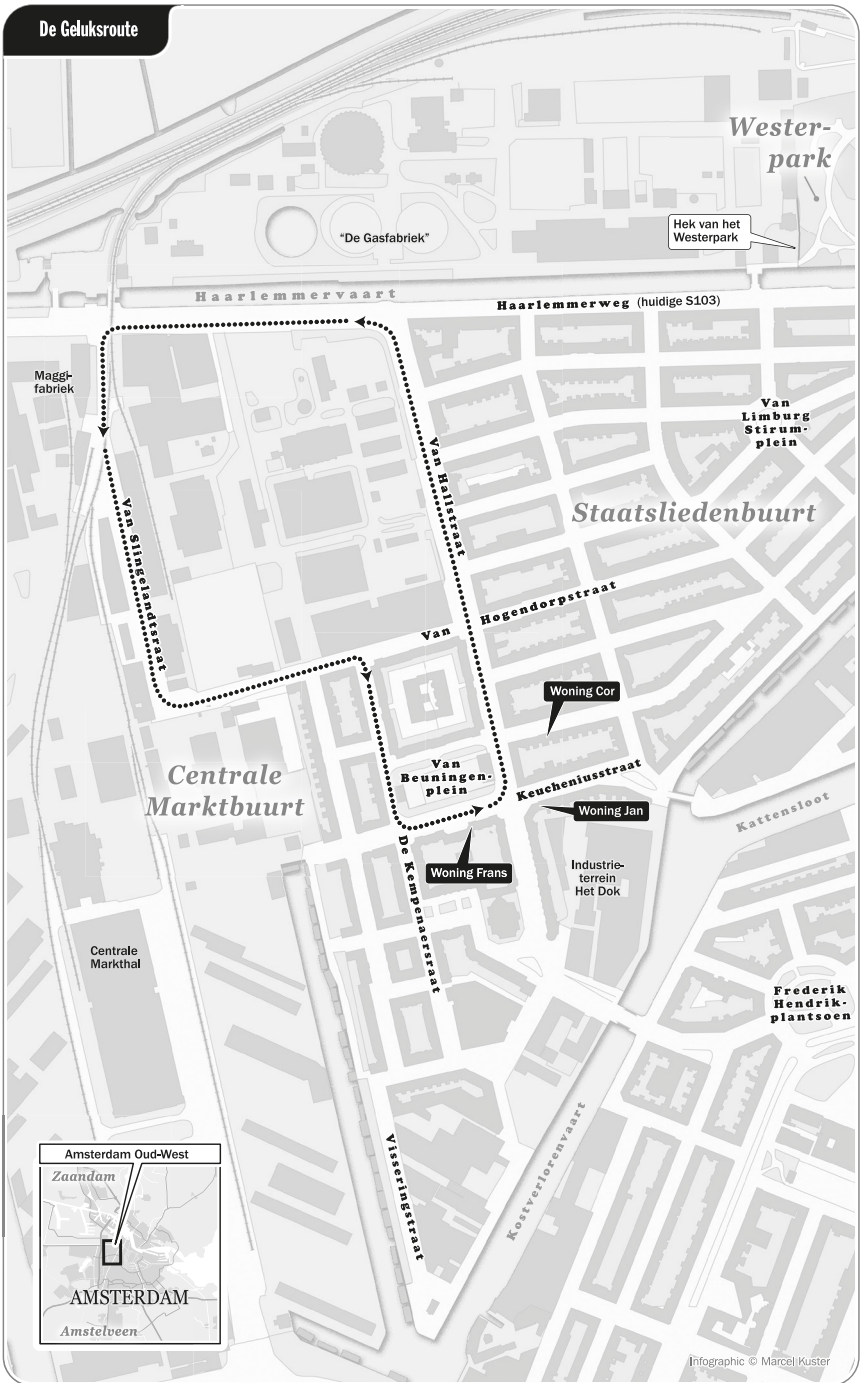

***HET GEBEURDE
IN HET WESTEN***

De Geluksroute

GEORGE BOELLAARD

***HET GEBEURDE
IN HET WESTEN***

**BOELLAARD, MEIJER, VAN HOUT & HOLLEEDER
DE HEINEKENONTVOERING 1983**

JUST
PUBLISHERS

VOORWOORD

Het gebeurde in het westen is het derde boek in een serie bewerkingen van memoires die Jan Boellaard schrijft tijdens zijn laatste jaren in de gevangenis. Het totale manuscript van Jan bestaat uit vijf ordners met daarin dikke pakken volgetypte A4'tjes. Bij elkaar zo'n 1.500 velletjes. Voor ik aan dit verhaal begin, zal ik de lezer nog even kort in herinnering brengen waar de eerste twee boeken over gaan, die ik, Jans jongere broer George, heb bewerkt en die al eerder bij Just Publishers zijn verschenen.

In *Wij Willen Gangster Worden* en *Bloedgabbers* is verteld hoe Jan Boellaard, Frans Meijer en Cor van Hout opgroeien van straatjongens uit de Amsterdamse Staatsliedenbuurt tot geharde, maar bij de politie onbekende criminelen. Onderling noemen de drie vrienden hun misdadige bende *Epancratius*, naar een besnorde Amerikaanse bodybuilder van wie er ooit een poster op hun bodybuildingkamertje hing. Dat Epancratius zoveel betekent als 'Almachtige', of 'hij die alles beheerst', dat wisten de jongens volgens mij destijds niet.

Na voorbereidende inbraken bij onder andere wapenhandelaren in Amsterdam en Luik beginnen de vrienden vanaf 1974 aan een reeks overvallen op banken en geldlopers, die onopgelost blijven en waarvoor zij ook later niet vervolgd zullen worden. De overval op het hoofdkantoor van de Gemeentegiro aan het Singel in Amsterdam beklijft in het collectieve geheugen van Nederland vanwege het gebruik van een speedboot: een primeur. Andere overvallen zijn niet minder vindingrijk en altijd goed voorbereid. Bij een overval op een filiaal van de Makro in Duivendrecht wordt een recordbedrag van 2,7 miljoen gulden buitgemaakt, en terwijl de politie de wegen in de omgeving van het groothandelsbedrijf afsluit, ontkomen de overvallers via een nog niet in gebruik genomen brug over de Amstel. Ieder goed spoor naar de daders ontbreekt. In november 1982 berooft Epancratius de Rabobank in Aalsmeer, weer ontkomen de daders met een speedboot; dit zal achteraf de laatste overval blijken in een clean-run van ruim tien jaar zware misdaad.

Parallel met hun leven als crimineel leiden Jan, Frans en Cor een burgerlijk

bestaan. Zij krijgen vriendinnen, trouwen, er komen kinderen. De buit investeren de drie in onroerend goed en een eigen aannemingsbedrijf, Epan BV. Het bedrijfje kent een raketstart, levert bij vlagen gedegen vakwerk af, maar zakelijk talent hebben de jongens niet. Waar het verantwoordelijk zou zijn geweest op de wat langere termijn te denken, en soms wat weg te leggen, willen de jongens alles ineens. Ze belonen zichzelf vorstelrijk, rijden in dure auto's en gaan op verre vakanties. Iets te vaak wordt er bij het uitbetalen van de lonen in Café de Bel op kosten van de zaak gedronken. Jan, Frans en Cor zijn populair, maar staan niet stil bij de bakken met geld die de populariteit hen kost. Zo voorzien zij hun bedrijfsvoetbalelftal van mooie broeken en shirtjes, terwijl het geld eigenlijk zou moeten worden weggelegd voor belastingen en premies. Dat ondertussen het plegen van roofovervallen gewoon doorgaat, leidt ook af. Wanneer de strenge winter van 1979 de cashflow onderbreekt, is het moment gekomen dat duidelijk wordt hoe groot de tekorten van hun bedrijfje zijn geworden. Er is geen redden meer aan: Epan BV gaat na een paar jaar al failliet.

Jan, Frans en Cor zijn zich echter ten volle bewust van de mogelijkheden tot misbruik van het sociale stelsel in die jaren en waar mogelijk profiteren ze er gretig van. Zo verhogen Jan en Frans vooruitlopend op het faillissement van hun bv hun directeurssalaris. Na twee jaar last te hebben gehad van vage klachten als overspannenheid, verdwijnen Jan en Frans, met dat verhoogde salaris als grondslag, eind 1979 in de WAO. Voortaan zijn ze arbeidsongeschikt, ontvangen een riante uitkering en hoeven helemaal niet meer te werken. Geen haan die ernaar kraait. Ondertussen gaat hun bestaan als criminelen gewoon verder.

Een andere politieke misstand waar Jan, Frans en Cor gebruik van maken, is de gebrekkige wetgeving rond de nieuw ingevoerde bedrijfsvorm 'besloten vennootschap'. Er kleven nogal wat kinderziektes aan deze vanuit Brussel opgelegde regelgeving. Het wordt een directeur-eigenaar van een bv wel erg eenvoudig gemaakt om buiten schot te blijven na een faillissement. Een corrupte accountant legt de jongens haarfijn uit hoe zij maximaal misbruik kunnen maken van de mazen in de wet om alle aansprakelijkheid te vermijden. Zo wordt het laatste nog resterende kapitaal van Epan BV door Jan, Frans en Cor zogenaamd '*in Las Vegas vergokt in een ultieme poging om ons bedrijf te redden*'. Dat was natuurlijk geen voorbeeld van groot zakelijk inzicht maar van frauduleus handelen, en ingefluisterd door de corrupte adviseur.

Dit soort van creatief zakendoen valt klaarblijkelijk nog maar moeilijk te vervolgen in 1979. Na een kort bezoekje bij de rechter-commissaris zitten Jan, Frans en Cor al snel weer lachend in het koffiehuis. De ruim acht ton die naar hun schuldeisers had gemoeten, steken ze contant in eigen zak.

In de periode dat het louche faillissement van Epan BV wordt afgewikkeld, begint een ex-schoolgenootje van Cor van Hout een steeds belangrijker rol te spelen. Willem Holleeder is al eerder op voordracht van Cor als chauffeur in dienst genomen bij Epan en krijgt vanwege zijn imposante gestalte nu een nieuwe positie als ‘sterke man.’ Hij helpt Jan, Frans en Cor om debiteuren van Epan BV onder dreiging van geweld alsnog hun schulden te laten voldoen. Jan leest bijvoorbeeld een nog openstaande rekening voor terwijl op de achtergrond Willem staat te grommen alsof die ieder moment kan ontploffen. Er wordt zwaar geïntimideerd; op een goeie dag hangt er zelfs een architect aan zijn benen uit het raam te bungelen, zo gaat het verhaal.

Omdat Epan BV zelf ook nogal wat schulden heeft en Jan, Frans en Cor geen zin hebben die te betalen, wordt Willem ook een soort van bodyguard. Vanwege de schuldeisers durven de jongens niet meer alleen over straat en terwijl Jan en Frans daarom een koppeltje vormen, wordt Willem de vaste begeleider en beschermer van Cor. Wanneer het faillissement van Epan BV niet langer te ontkennen valt, staat Willem samen met een andere klerkast naast de deur van het kantoor van het aannemingsbedrijf om woedende schuldeisers af te poeieren. Dit speelt zich allemaal af begin ’79; het zal nog tot eind 1981 duren voor Willem Holleeder volledig wordt ingewijd in de criminele wereld van Jan, Frans en Cor. Op 7 januari ’82 neemt Willem ‘als lid zonder stemrecht’ voor het eerst deel aan een overval van Epancratius.

Als je Jan nu vraagt hoe hij de rol van Willem Holleeder tijdens deze periode beoordeelt, zegt hij: ‘Willem was degene die de broodjes haalde. Op een bepaald moment hadden we iemand nodig die groot en sterk was – dat was Willem.’

Na het faillissement van Epan BV zitten Jan en Frans dus in de WAO en is Cor werkeloos. Maar stilzitten doen de jongens niet. Cor belegt zijn geld in onroerend goed en zorgt ervoor dat hij altijd wat cash achter de hand heeft. Jan en Frans hebben via onderhandse afspraken een timmerfabriek uit het faillisse-

ment van Epan BV weten te redden en zullen de komende jaren veel investeren in het nieuwe bedrijf dat deze fabriek exploiteert: Jadu BV.

Het geld voor al de investeringen ligt enerzijds nog bij de jongens in de kluis, maar komt ook uit een reeks nieuwe overvallen. In 1978 maken de drie zo'n 900.000 gulden buit, 'wat geen vetpot is'. In 1979 is het zelfs 'maar' 450.000 gulden. In 1980 wordt echter bij elkaar een kleine 3,2 miljoen gulden buitgemaakt en dat is zo'n succes dat Jan, Frans en Cor zelfs even overwegen 'eerlijk te gaan leven'. Maar Jan en Frans investeren in 1981 zo roekeloos veel, dat er van hun deel van de buit al snel niets meer over is. Het geld gaat op aan (helaas gekraakt) onroerend goed en een wel zeer luxueuze uitbreiding van de timmerfabriek van Jadu BV. Zo ontstaat eind 1981 alweer het idee opnieuw wat banken te beroven om aan geld te komen. Het economisch tij zit ook niet mee.

Het kantoor van Jadu BV is een vreemde toevoeging aan het ietwat ongeregelde industrieterrein ten noordoosten van Halfweg, Sloterdijk IV, dat de Heining wordt genoemd. Te midden van kleine en wat grotere bedrijfjes die op de rand werken van wat de milieuwetgeving toestaat, of er net overheen, en die er allemaal van uit lijken te gaan dat hun bestaan op de Heining tijdelijk is, en waar niemand iets blijvends durft te bouwen, daar laten Jan en Frans als eersten heien en zetten ze een kantoorpand neer. Binnen zijn de vloeren van roze natuursteen en de kozijnen van tropisch hardhout; er staan luxe kantoormeubelen en er hangen litho's van Dali en tekeningen van Picasso en Picabia aan de muur. Oké, van die litho's is bekend dat Dali lege vellen signeerde en anderen er daarna prenten mee drukten, maar toch. Of die Picasso- en Picabia-tekeningen echt waren? Misschien. Jan heeft ze ooit meegenomen toen een architect niet kon betalen.

In 1982 wordt er naast de timmerfabriek van Jadu BV een forse romneyloods gebouwd. Vanaf de toegang aan de weg gemeten is de halfronde loods ruim veertig meter diep. Jan en Frans laten de opslagruimte neerzetten met het idee er hun wagenpark en bouwmaterialen in kwijt te kunnen. Als er van een snelle expansie van Jadu BV niets terechtkomt, omdat er een economische recessie inzet, speelt Jan nog even met het idee om in de loods schietbanen in te richten. Dat kan hij doen in samenwerking met de schietvereniging waar hij lid van is.

Het idee gaat echter niet door, omdat alle bestaande plannen van Jan, Frans en Cor in '83 wijken voor iets anders, iets groters.

--- // ---

In 1983 was ik een 22-jarige student geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam en een wielrenner met bescheiden talent. Veel winnen deed ik niet, maar op het wielercircuit van Sloten kon ik dat jaar met de besten mee. Ik zat regelmatig in een kopgroepje dat het peloton dubbelde en had iedere wedstrijd wel een prijsje. Soms maar vijf gulden, twee keer wat je inlegde om een rugnummer te halen. Om dat te kunnen, moest ik veel trainen. Zo kwam ik op weg naar de kust vaak langs Halfweg, waar Jan woonde, en soms maakte ik een ommetje langs de timmerfabriek op de Heining. Mijn vader, de inmiddels gepensioneerde Floris Boellaard, had in '81 en '82 samen met Harry Ploos, een lasser en de stiefvader van Frans Meijer, die timmerfabriek en het belendende splinter-nieuwe kantoorgebouw van een geheel nieuwe cv-installatie voorzien. In het voorjaar van '83 hielp mijn vader nog weleens mee op de fabriek, maar het grote project was voltooid en naarmate het jaar vorderde, was er op de Heining geen behoefte meer aan zijn bijdrage. Maar ook als mijn vader er niet was, kon ik op de fabriek toch altijd een koppie koffie krijgen.

Net als ieder ander bezag ik destijds de zaken alleen van de buitenkant. Jan en Frans waren volgens mij harde werkers, dat had ik zelf kunnen zien toen ik een paar zomers vakantiewerk deed bij Epan BV. Jan was, zoals ik hem kende, een beetje een snoever, die deed alsof hij in van alles de beste was. Toen ik hem later eens naar dat gesnoef vroeg, antwoordde hij: 'Als ik zeg dat ik iets kan, moet ik het daarna ook doen. En vaak lukt het dan ook.' Jan woonde in een prachtig huis, reed in dure auto's, droeg maatkleding en ging samen met zijn vrouw op verre vakanties. Enigszins leek hij dus wel gelijk te hebben: hij scheen het allemaal te kunnen, in die jaren.

Daarnaast was Jan gul. Ik droeg zijn kleren af, hij bezorgde mij een woninkje, het geld voor het eerste stel tubewielen van mijn koersfiets schoot hij voor. Hij was ook vrijgevig tegenover anderen; hij wilde, denk ik nu, graag aardig gevonden worden. Wanneer je met Jan op vakantie ging, kon je er zeker van zijn dat

hij degene was die met geld strooide en alles gemakkelijk maakte. In het café ging hij met het vingertje rond. Dat geld had hij natuurlijk ‘snel verdiend’, maar hij was het mede door zijn vrijgevigheid ook snel weer kwijt. Of hij investeerde het verkeerd, of hij vergokte het; de waarde van geld scheen Jan te ontgaan. Desondanks leefde hij in luxe.

Frans was voorzichtiger. Behalve in zijn eigen huis, belegde hij ook in pandjes. In vergelijking met de dure Mercedes-bolides van Jan en Cor reed Frans in een ‘bescheiden’ Saab Turbo. Frans wilde ook wel aardig gevonden worden, maar toch minder nadrukkelijk dan Jan of Cor. Nu denk ik dat het was omdat hij van jongs af aan het gevoel had dat het allemaal toch hopeloos was. De jonge Frans werd als kind geslagen, of hij zich nu aardig gedroeg of niet.

Die harde jeugd had waarschijnlijk ook consequenties voor de manier waarop Frans zich uitdrukte. Hij was, zeker in vergelijking met Jan en Cor, buitengewoon hoffelijk en welbespraakt, maar had (en heeft nog steeds) moeite met het ronduit benoemen van de werkelijkheid. Wat Frans zegt, is niet altijd geheel onwaar en ook niet altijd helemaal waar; het is precies duidelijk genoeg om begrijpelijk te zijn, maar tegelijkertijd vaag genoeg om wanneer nodig als uitvlucht te kunnen dienen. Wat dat betreft had Frans een uitdrukking als *‘daar heb ik geen actieve herinnering aan’* kunnen verzinnen. Wanneer er door omstandigheden opeens geen uitweg meer is en je moet toegeven dat je ergens wél actief van geweten hebt, dan kan die niet-actieve herinnering opeens wél actief worden, zonder dat iemand onomstotelijk kan bewijzen dat je even daarvoor nog hebt staan liegen. Frans is het jongetje dat zich bij voorbaat al excuseert om maar geen slaag te krijgen. In zijn latere leven zijn het vooral journalisten die zich vrolijk maken om de vaak cryptische manier waarop Frans zich uitdrukt. Maar Frans zit er niet mee ongekend en onbegrepen te zijn; ongekend zijn is een manier om onder de radar te blijven.

Ik kende Frans vooral als open en vriendelijk, maar tijdens het vakantie-werk bij Epan BV had ik meegemaakt dat hij snel kon omslaan. In *Bloedgabbers* wordt verhaald van het incident met een tegelzetter die, nadat zijn werk door Frans afgekeurd is, genadeloos wordt uitgekafferd en ontslagen, terwijl Frans al diens tegelwerk woedend van de muur trekt. De jonge tegelzetter vertrekt met

een gezicht dat nat is van de tranen en op de bouwplaats is het stil omdat niemand meer durft te praten. *De Wereld Draait Door* is er niets bij.

Een ander geval deed zich voor toen ik op karwei was in een pand aan de Nieuwe Herengracht. Ik werkte daar alleen met Frans, die mij opgedragen had met een vuistje en een steenbeitel een gat te slaan in een gemetselde muur. Ik was een ongetrainde scholier die zwakke tikken gaf op de beitel en moeizaam vorderde met het klusje. Frans keek om, zag dat ik niet opschoot, kwam naar me toe en pakte de hamer en beitel van mij af. Binnen een paar minuten had hij met agressieve slagen het gat gemaakt. 'Zo doe je dat!' Dat was best intimiderend, maar niet extreem.

Ondertussen moest ik voor Frans de tijd in de gaten houden, omdat hij om 13.00 uur een afspraak had met Jan en Cor. Opeens keek ik op mijn horloge en was het al bijna 13.00 uur. Ik zei dat tegen Frans en de hel barstte los. Hij zou te laat komen! Eerst kreeg ik de volle laag, maar omdat er nu opeens enorme haast was, zat ik binnen een paar minuten naast hem in een bestelautootje op weg naar de Lindenstraat. Frans vloekte: hoe had dit nu weer kunnen gebeuren?! Rode lichten werden genomen. Waar de rijweg verstopt stond, stuurde Frans de stoep op en joeg hij toeterend voetgangers de portieken in. Hij sneed af door eenrichtingsstraatjes. Soms reed hij tachtig, negentig per uur. Hij haalde in waar het niet mocht... Het was alsof er geen verkeersregels of andere weggebruikers meer bestonden. Na een stief kwartiertje kwamen we het kantoor in de Lindenstraat binnenstormen. Het bleek pas 12.50 uur. Frans was ruim op tijd! Mijn horloge liep voor! Ik was gesloopt en bang voor een nieuwe uitbrander, maar Frans was opeens de rust zelve. Hij liep naar de koelkast en pakte een blikje fris. Toen Jan en Cor om 13.00 uur binnenkwamen, zei Frans: 'Mooi op tijd, jongens.'

Van Cor kreeg ik geen hoogte. Misschien was dat omdat ik qua leeftijd dichterbij hem zat dan op Jan en Frans. Ik heb Cor ook nooit echt aan het werk gezien. Jan en Frans zag je werken: timmeren, metselen, dat soort van arbeid. Ik ben erbij geweest toen Jan en Frans trouwden. Ik bezocht ze weleens thuis. Cor kende ik niet zo. Cor trok zich terug in het kantoor en van daaruit kwamen soms opdrachten voor mij: typ dit uit, kijk of de koelkast aangevuld moet worden, of: ga naar dit adres deze brief bezorgen. Cor was een beetje 'de intellec-